

Sveriges Skolledarförbunds yrkespolitiska plattform

Sveriges Skolledarförbund är en fackförening men också ett yrkesförbund som företräder en profession. Förbundet tar yrkesmässiga, men också moraliska och etiska ställningstaganden i olika frågor som rör skola och utbildning. Sveriges Skolledarförbund vill vara en positiv och kvalitetsinriktad förändringskraft i svensk skoldebatt och vara med och ta ansvar för att den professionella nivån bland skolledarna hålls högt.

Att vara skolledare är att ha världens roligaste jobb. Att få leda barn och ungas utveckling och lärande är en ynnest och en förmån. Det är också ett uppdrag som innebär ett stort ansvar. Sveriges Skolledarförbunds syfte med den yrkespolitiska plattformen är att formulera de krav vi anser yrket ställer på sina utövare. Och de förutsättningar som måste finnas på plats för att uppdraget ska kunna utföras framgångsrikt.

Skolledare har ansvar för elevernas kunskapsinhämtning, deras trygghet och studiero samt för deras fostran till, och förberedelse för, ett vuxenliv präglad av deltagande och engagemang. Sveriges skolledare vill axla det ansvaret – men kräver också vissa förutsättningar för att kunna nå framgång.

Sveriges Skolledarförbund vill komma bort från det allmänna svartmålandet av skolan och istället inspirera till att fokusera på konstruktiva förbättringar. Vad kan jag/du som skolledare, politiker, myndighetsföreträdare, lärare, elev eller förälder bidra med för att stärka skolan? Vi måste alla ta gemensamt ansvar om vi ska kunna vända de negativa utvecklingscirkelorna. Sveriges Skolledarförbund vill bidra med vår del.

Vårt långsiktiga mål är att:

- » nå högre måluppfyllelse för eleverna
- » forma en skola som äger förmåga att vara relevant för sin samtid och kanske spjutspets mot en mer osäker framtid
- » samtidigt skapa en organisation som är en sund och attraktiv arbetsplats för elever, lärare, skolledare och annan personal.

1. Rektor/förskolechefen har ansvar för resultat och verksamhetsutveckling (resultatansvar)

För att kunna nå våra långsiktiga mål krävs att alla inblandade grupper tar sin del av ansvaret. Här fokuserar vi på vår skolledarroll, men lyfter också fram de krav som kan ställas på andra grupper och som har betydelse för skolledarens möjlighet att fullgöra sitt uppdrag.

Krav och förväntningar på skolledaren

Skolledarnas ansvar är brett och omfattar skolans samlade åtgärder för att eleverna ska nå så goda resultat som möjligt. Ansvaret för skolans resultat delar rektor/förskolechefen med sin huvudman

Rektor/förskolechef har ansvar för att styra de tillgängliga resurserna så att de används så strategiskt väl som möjligt i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för undervisning och lärande. Detta ansvar omfattar t.ex. att följa upp och påverka lärares tidsanvändning och deras syn på sitt ledaruppdrag i klassrummet. Det ingår också i skolledarens ansvar att påverka verksamhetens interna processer så att de i så stor utsträckning som möjligt gynnar lärandet. Det kan t.ex. handla om att låta det systematiska kvalitetsarbetet genomsyra verksamheten. Det kan också handla om att med kraft driva frågan om utveckling av undervisningen på vetenskaplig grund eller att arbetsformerna ur någon annan aspekt behöver förbättras.

Som verksamhetsansvarig har skolledaren ansvar för att försäkra sig om att alla lärare på skolan har tillräcklig kompetens för sina respektive uppgifter. Skolledarna måste också leda det viktiga arbetet mot mobbning och kränkande behandling och se till att skapa trygghet på sin skola.

Sist men inte minst måste en rektor/förskolechef se till att det finns fungerande rutiner för att de barn/elever som behöver särskilt stöd också får det.

Krav och förväntningar på lokala förutsättningar för uppdraget

Forskningen visar att det sällan förs någon närmare diskussion mellan skolledaren och huvudmannen om skolans faktiska resultat i förhållande till vad som skulle kunna förväntas. Rektors ansvar för resultaten ställs sällan i relation till de ramar som politikerna satt upp för verksamheten.

För att kunna fullgöra det uppdrag som staten formulerar i styrdokumentet måste rektor/förskolechef ges makt och inflytande över de resurser och processer som har stor betydelse för kvaliteten. Skolledarna måste känna att de har stöd att fatta de beslut som är nödvändiga för att få verksamheten att utvecklas mot de nationella målen. Många gånger handlar det om att minska avståndet mellan de högst ansvariga politikerna och de verkställande cheferna. Verksamhetens röst måste bli starkare i styrelserummen.

De lokala styrelserna måste också bli bättre på att göra konsekvensanalyser av sina beslut gällande verksamhetens ramar och kommunicera dem med sina chefer. Det måste bli tydligare vilka läranderesultat som förväntas av skolorna. Uppföljningen och analysen måste i ökad utsträckning handla om avvikelser från de förväntade kunskapsresultaten, inte enbart fokusera på ekonomi.

Varje skolorganisation måste göra det mer tydligt vad en rektor/förskolechef egentligen har yttersta ansvar för när det gäller kraven på skolan. Dagens målformuleringar är många gånger vaga och behöver konkretiseras i den interna diskussionen. Det som

rektor/förskolechefen ansvarar för måste han eller hon också kunna påverka. Om så inte är fallet ska det yttersta ansvaret ligga någon annan stans.

Sveriges Skolledarförbund kräver att den lokala styrelsen för skolan sätter upp mål- och ansvarsdokument som tydligt visar vilka lärandemål man satt upp för den enskilda skolan, vilka förväntningar som finns på ledarna och hur tidsplanerna ser ut.

Vi förväntar oss även att den lokala styrelsen för skolan verkar i och sprider en anda av höga förväntningar, ömsesidig tillit, förtroende och kollegialitet. Vi kräver att man avstår från rankinglistor byggda på schematiska nyckeltal och från att införa standardiserade lösningar som inte tar tillräcklig hänsyn till de enskilda skolornas unika förutsättningar.

Krav och förväntningar på staten som högst ansvarig för det nationella kunskapsuppdraget

Vi förväntar oss en stark forskningsanknytning i all analys som rör skolans verksamheter. Vi kräver också att alla reformer har som yttersta mål att bidra till stärka skolan som organisation för lärande och demokratisk fostran.

Staten måste tillhandahålla en befattningsutbildning som täcker in alla de delar som yrkesrollen består av.

Vi kräver att staten tar ett större ansvar för skolutvecklingen genom att använda Skolinspektionen på ett mer utvecklingsinriktat sätt där mer anpassning görs till de enskilda skolornas unika förutsättningar. Staten bör ta ett större samlat ansvar för att skolor förmår att leva upp till sitt kompensatoriska uppdrag. Ansvaret för att välja en bra skola ska inte ligga på eleverna och deras föräldrar. Skolor med sviktande resultatutveckling måste stöttas. Alla skolor ska ges förutsättningar att vara bra skolor.

Krav på lärarna som professionell yrkesgrupp

Ökat ansvar måste läggas på lärarkollektivet att ta ansvar för sin grupps kollektiva professionella utveckling. Rektor/förskolechefen ska sätta upp målen och ge förutsättningarna, t.ex. genom en medveten rekrytering. Ansvaret för att säkra lägstnivån i undervisningen och utmana kollegorna att bidra till det kollegiala lärandet måste, som vi ser det, ligga hos lärarkåren som grupp. Skolledarens roll är stöttande.

2. Rektor/förskolechefen har ansvar som ledare och chef (processansvar)

Skolledaren har stor betydelse för hur en skolas inre kultur formas. Som chef och ledare är skolledaren en förebild och måste alltid föregå med gott exempel. Ledaren måste själv leva den värdegrund och de förhållningssätt som han/hon vill ska prägla skolan.

Krav och förväntningar på skolledaren

Forskningen visar tydligt att ett väl fungerande ledarskap är den viktigaste framgångsfaktorn för en verksamhet. Ledarens funktion är också central när det gäller att förändra och förbättra verksamheter.

Stora delar av skolans organisation vilar på en akademisk kultur där de enskilda medarbetarna har stort ansvar för att leda sig själva med samhällets utveckling och vetenskaplig kvalitet som ledstjärnor. Denna kultur har för- och nackdelar ur styrningssynvinkel. Skolledarnas viktiga uppgift blir att samordna krafterna och rikta huvudprocessen, undervisningen, mot de av staten uppsatta nationella målen. Själva jobbet görs i klassrummen men skolledarna måste ta ansvar för att fungera som katalysator i utvecklingsarbetet.

Skolledarna måste alltså ta ansvar för att tydliggöra sambandet mellan de dagliga aktiviteterna i skolan, elevernas resultat och de långsiktiga målen i läroplaner och kursplaner.

Skolledarnas ansvar som ledare innebär även att deras uppträdande såväl i yrkesutövningen som i övrigt ska vara sådant så att det väcker respekt för såväl den egna personen som yrkeskåren. I skolledarnas uppdrag ingår att alltid verka för elevernas bästa. Det innebär att våga utmana såväl tradition som andra starka krafter som tenderar att verka i andra riktningar.

Krav och förväntningar på staten och den lokala styrelsen

Den statliga rektorsutbildningen måste vara obligatorisk för alla chefer i skolan. Den måste också kompletteras med en obligatorisk utbildning i de övriga ansvarsområden som rektor/förskolechef har att hantera. Sveriges Skolledarförbund vill att hela rektors vardag ska kunna hanteras inom ramen för en och samma utbildning.

3. Sveriges Skolledarförbund vill verka för:

- » att förbundet utgör en ansvarsfull part i allt utvecklingsarbete som rör skolans inre funktion.
- » att förbundet håller sin yrkesetiska kod levande och angelägen för medlemmarna
- » att förbundet medverkar till att värna och fokusera de delar av medlemmarnas uppdrag som är inriktat mot målen i läroplaner och kursplaner.
- » att förbundet medverkar till ett positivt diskussionsklimat och en konstruktiv förbättringsinriktad dialog.